

SELETUSKIRI

Saku valla 2026. aasta eelarve 2. lugemisel

1. Saku Vallavalitsuse 12. jaanuari 2016. a määruse nr 1 kohaselt teeb vallavalitsus ettepanekud lisada Saku valla 2026. aasta eelarve eelnõusse 2025. aastal kasutamata jäänud vahendid järgmiselt:

- korterelamute elukeskkonna parendamise toetus 10 000 eurot;
- SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetatud projekti „Saku, Lääne-Harju ja Kiili valla ringmajanduse arengukava 2035“ vahendid 2885 eurot;
- SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetatud projekti „Lääne-Harju, Saku ja Kiili valla kliima- ja energiakava täiendamine ja teavitustöö“ vahendid 20 000 eurot;
- Saku Valla Kultuurikeskusele laekunud toetus Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA-lt 3956 eurot;
- Kajamaa Kooli huvihariduse ja huvitegevuse vahendid summas 3092 eurot;
- Kurtna Kooli huvihariduse ja huvitegevuse vahendid summas 1366 eurot ja Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA-lt laekunud toetus 465 eurot;
- Saku Gümnaasiumi Erasmus+ projekti toetus 24 795 eurot, toetus Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA-lt 3065 eurot ja kultuuriasutuste õppekäikude toetus 4722 eurot;
- Saku Muusikakoolile laekunud toetus Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA-lt 565 eurot;
- Teede ehituse projekteerimise vahendid summas 63 396 eurot.
- 2025. aasta likviidsete vahendite jäägist suunatakse kulutuste katteks 138 307 eurot.

2. Valimisliit Kodu esitas järgmise ettepaneku:

Suurendada ühekordset tähtpäevatoetust eakatele seniselt 60 eurolt 85 eurole. Kulu $900 \times 25 = 22\,500$ eurot.

Põhjendus: inflatsioon ja eriti toiduainete hinna tõus on „söönud“ olulise osa selle summa ostujõust. Keskmise pension järgmise aasta 1. aprillist tõuseb 861 euronit kuus, mis on ca 2,5 korda väiksem kui Saku valla elanike keskmine palk. Lisaks suureneb isikute, kelle kuu sissetulek ületab 2100 eurot kuus, netosissetulek tänu tulumaksuseaduse muudatustele kuus 154 euro võrra. Lisan veel, et keskmiselt laekub iga vanaduspensionist saava isiku eest valla eelarvesse ca 73 eurot kuus.

Selle muudatuse realiseerimiseks teen ettepaneku tuua jaanuari volikogusse Saku Vallavolikogu määrus nr 5, 17.08.2017 muutmise eelnõu.

Eakate nõukogu liikmete ettepanek oli tõsta vastav summa 100 eurole, mis oleks täpselt poole väiksem, kui on vastav summa Tallinnas, kuid arvestades valla keerulist finantsilist olukorda, piirdun väiksemas summas ettepanekuga.

Võimalikud katteallikad:

1. *Eakad teevad ettepaneku loobuda valla sünnipäevatervituse saamisest, mis võimaldab suurendada toetust ca 4 euro võrra eaka kohta. Kaart 1,5 eurot + ümbrik + postikulu 2,5 eurot + ametniku tööaeg, mille võiks kulutada sisulisematele tegevustele. Kate $900 \times 4 = 3600$ eurot*

2. *Vähendada MTT fondi eelarvet 10 000 euro võrra, kuna olles analüüsinud 2025. aasta väljamakseid, saab järeldada, et väljamakstud vahenditega toetati valdkondi, mis arvestades vallaeelarve võimalusi, on juba jätkusuutlikult rahastatud.*
3. *Vähendada vallavalitsuse kui asutuse kommunaalkulusid 10 000 euro võrra ja rentida uuesti välja ruumid, mis olid varem Taluliidu kasutuses.*
4. *Mitte suurendada kulutusi arengukavale (2000 eurot), kuna vallas on olemas vastav teenistus ja ametnik, mistõttu puudub otsene vajadus nii suures mahus teenuse sisse ostmiseks.*

Saku Vallavalitsuse arvamus – toetas ettepanekut osaliselt. Vallavalitsus teeb ettepaneku suurendada eakate tähtpäevatoetust 60 eurolt 80 eurole ja katteallikana kasutada 2025/2026 aastavahetuse likviidsete varade jääki. Vald jätkab eakatele sünnipäevakaardi saatmist.

Saku Vallavolikogu sotsiaalkomisjon tegi ettepaneku tõsta eakate tähtpäevatoetus 85 eurole.

Saku Vallavolikogu eelarvekomisjoni arvamus – eelarvekomisjon toetas ettepanekut tõsta eakate tähtpäevatoetus 85 eurole (poolt 3, vastu 2).

3. Volikogu liikmed Leo Jürgenson, Sale Mantsik ja Ivar Raig esitasid järgmised ettepanekud:

3.1. *Muuta eelarve seletuskirja alajaotust 2 „Eelarve koostamise lähtekohad“ esimest lauset alljärgnevalt: „Saku valla 2026. a eelarve aluseks on Saku valla reaalne finantsvahendite seis ja Saku valla arengukava ja eelarvestrateegia sellisel määral, mida võimaldab reaalne finantsvahendite seis.*

Põhjemus: Saku Valla finantsvahendite seis ei võimalda hakata täitma kaugeltki kõiki Saku valla arengukavas ja eelarvestrateegias olevaid eesmärke. Kõigepealt on vaja likvideerida maksuvõlgnevused riigi ees ja võlgnevused koostööpartneritele. Sellest annab tunnistust ka seletuskirja 4. osa (Eelarve erinevus eelarvestrateegiaga).

Saku Vallavalitsuse arvamus – ei toeta ettepanekut.

Saku Vallavolikogu eelarvekomisjoni arvamus – ei toeta ettepanekut (5 häält).

- 3.2. *Suurendada Saku valla kaasava eelarve maht 80 000 euron.*

Põhjemus: Kiiresti kasvanud Saku valla eelarvemahu juures on kavandatud kaasava eelarve maht (40 000) ikkagi suhteliselt väga väike (alla 0,2 protsendi eelarve kogumahust). Samas on kodanike aktiivsus tõusnud ning seda tuleks kasutada kodanike kaasamisel valla probleemide lahendamisse.

Allikas: Suurendada valla tulude mahtu 40 000 euro võrra tulumaksu parema laekumise tulemusena, mida saavutatakse uute elanike registreerimisega Saku valla maksumaksjateks, sealhulgas nende inimeste registreerimisega, kes elavad juba Saku valla territooriumil, kuid on rahvastikuregistris registreeritud veel teiste omavalitsuste elanikeks.

Saku Vallavalitsuse arvamus – ei toeta ettepanekut.

Saku Vallavolikogu eelarvekomisjoni arvamus – ei toeta ettepanekut (5 häält).

3.3. Täiendada eelarve ja selle seletuskirja alajaotust „Investeeringud valdkondade järgi“ selliselt, et Saku Eakate Pansionaadi projekteerimiseks eraldatakse 300 000 eurot.

Põhjendus: Saku Valla Valitsemisleppes 2026–2029 on lubadus: „Alustame koostöös erasektoriga eakate hooldekodu kavandamist“ (Sic! Eelmise ja ka üle-eelmise valitsuse koalitsioonileppes jäi sarnane lubadus täitmata). Saku vald on üks väheseid omavalitsusi, kus eakate ööpäevaringne hoolekande asutus puudub.

Allikas: vähendada sama summa ulatuses valla teiste investeeringute (eelkõige kergliiklusteede) projekteerimist ja ehitamist.

Saku Vallavalitsuse arvamus – ei toeta ettepanekut.

Saku Vallavolikogu eelarvekomisjoni arvamus – ei toeta ettepanekut (5 häält).

3.4. Muuta eelarve seletuskirja alajaotust 5 (Saku valla 2026.a. eelarve), jättes sellest välja lõigu, mis viitab KOKS paragrahvile 6, milles loetletakse mõned KOV-i ülesanded vallas.

Põhjendus: Esitatud loetelu pole kaugeltki täielik KOKS- i poolt KOV-ide pandud ülesannete loetelust. See ei vasta kaugeltki ka Riigikogu menetluses oleva uuendatud KOKS eelnõu vastavatele sätetele.

Saku Vallavalitsuse arvamus – ei toeta ettepanekut

Saku Vallavolikogu eelarvekomisjoni arvamus – ei toeta ettepanekut (5 häält).

3.5. Suurendada valla arendus- ja keskkonnateenistuse eelarvet 100 000 euro võrra, suunates selle sihtotstarbeliselt uuendusmeelsete ettevõtjate tegevuse alustamiseks Saku valla territooriumil.

Põhjendus: Juba Saku Valla eelmises valitsemisleppes oli lubadus „Käivitame ettevõtlustoetuse „Stardiraha Saku valla uuendusmeelsele ettevõtjale“ Kui Saku vald soovib olla jätkuvalt ka roheline vald, siis tuleks toetada eelkõige rohe-, bio- ja ringmajanduse uusi ettevõtteid.

Allikas: Suurendada valla tulude eelarvet 100 000 euro võrra, nähes ette tulumaksu suurenemise sama summa võrra. Tulumaksu suurenemine on seotud elanike ja maksumaksjate jätkuvast kasvuga vallas, millele täiendava tõuke annab uuendusmeelsete uute ettevõtete ja töökohtade loomine valla territooriumil.

Saku Vallavalitsuse arvamus – ei toeta ettepanekut.

Saku Vallavolikogu eelarvekomisjoni arvamus – ei toeta ettepanekut (5 häält).

3.6. Jätta Saku Päevakeskuse 2026. a eelarve 2025. a tasemele 470 424 eurot, st mitte suurendada eelarvet koos lisandunud koosseisuga.

Põhjemus: Kui päevakeskuste on vaja töötajat, siis on mõistlik seda teha Jõesilla maja sotsiaaltöötaja ja/või Päevakeskuse personalitöötaja koondamise kaudu. Praktika on näidanud, et Jõesilla maja sotsiaaltöötajal on raskusi töö leidmisega ja Päevakeskuse personalitöötaja ülesanded saab anda keskuse juhile.

Saku Vallavalitsuse arvamus – ei toeta ettepanekut.

Saku Vallavolikogu eelarvekomisjoni arvamus – ei toeta ettepanekut (5 häält).

3.7. Täiendada uue valdkonnana eelarves olevat Riigikaitse osa alljärgnevalt:

Suurendada riigikaitse valdkonna tsiviilkaitse kulusid 500 000 euro võrra Saku valla elanike varjumispaikade projekteerimiseks, keldrite kohandamiseks varjumispaikadeks ning varjumispaikade sisustamiseks hädaabivahenditega.

Põhjemus: Kõik Euroopa riigid on hakanud suurendama riigikaitse kulusid, väga paljud kohalikud omavalitsused nendes riikides on suurendanud kulutusi tsiviilkaitsele. Näiteks Soomes on varjumispaikadega kindlustatud ca 95% elanikest, Eestis vaid ca 17 % elanikest, Sakus ilmselt veel vähem. Praeguses ohtlikus julgeoleku olukorras on elanike tsiviilkaitse võrreldamatult tähtsam KOV ülesanne kui uute teede ehitamine väheasustatud piirkondades.

Allikas: Vähendada investeeringuid teedesse, müüa Teaduse 1 hoone riigile.

Saku Vallavalitsuse arvamus – ei toeta ettepanekut.

Saku Vallavolikogu eelarvekomisjoni arvamus – ei toeta ettepanekut (5 häält).

Eelnõu arutati ajavahemikul 05.–08.01.2026 Saku Vallavolikogu sotsiaalkomisjonis, eelarvekomisjonis ning revisjonikomisjonis. Juhtivkomisjoniks oli eelarvekomisjon.

Sotsiaalkomisjon otsustas suunata eelnõu volikogu istungile 2. lugemisele (poolt 5, vastu 0, erapooletuid 2).

Eelarvekomisjon otsustas suunata eelnõu volikogu istungile 2. lugemisele (4 poolt, vastu 0, erapooletuid 2)

Revisjonikomisjon jäi eelarve 2. lugemisele saatmise osas erapooletuks (3 erapooletut).

Koostaja: Randar Lohu, finantsteenistuse juht